

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholi-
juomaverosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta ja laiksi alkoholi-
lain 17 §:n muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annettua lakia sekä alkoholilakia siten, että alkoholi- ja alkoholijuomaverosta vapautettaisiin erityisvalmisteiden valmistukseen käytettävä alko-

holi. Niin ikään verosta vapautettaisiin alkoholi, joka sisältyy maahan tuotaviin erityisvalmisteisiin.

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan heti, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Alkoholiverotus uudistettiin vuoden 1995 alusta voimaan tulleella lailla alkoholi- ja alkoholijuomaverosta (1471/94). Uuden lain sisältämät asialliset muutokset aikaisempaan verrattuna johtuivat pääasiassa Suomen liittymisestä Euroopan Unioniin (EU), minkä vuoksi täällä saatettiin voimaan Euroopan yhteisöjen neuvoston antamat alkoholiverotusta koskevat direktiivit. Alkoholiverotuksen uudistus edellytti myös eräiden alkoholilain (1143/94) säännösten muuttamista, jotka muutokset saatettiin voimaan vuoden 1995 alusta voimaan tulleella lailla (1477/94). Eräs alkoholiverotusta koskevista muutoksista oli alkoholiverotuksen veropohjan laajentaminen muuhunkin alkoholiin kuin värsinaiisiin nautittavaksi tarkoitettuihin alkoholijuomiin. Käytännössä tällä muutoksella ei oletettu olevan mainittavaa merkitystä sen vuoksi, että laissa olevat, direktiivien mukaiset verottomuussäännökset kattoivat valtaosan tällaiseen tarkoitukseen käytettävästä alkoholista.

Alkoholin ja alkoholijuomien valmisteve-rojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta an-netun neuvoston direktiivin (92/83/ETY) 27 artikla sisältää säännökset alkoholin ja alko-holijuomien valmisteveroa koskevista vero-vapauksista. Artiklan mukaan verosta on va-

pautettava sellainen alkoholi, joka käytetään artiklassa lueteltuihin erilaisiin teknisiin käyttötarkoituksiin taikka joka denaturoidaan juotavaksi sopimattomaksi. Nautittavaksi tarkoitettujen tuotteiden valmistukseen käy-tettävästä alkoholista verottomaksi on sää-detty alkoholi, joka käytetään etikan valmis-tukseen, lääkedirektiivissä (65/65/ETY) tar-koitettujen lääkkeiden valmistukseen taikka sellaisen elintarvikkeen valmistamiseen, joka sisältää etyylialkoholia vähäisen määrän, eli enintään viisi litraa 100 kiloa kohti, taikka mikäli kysymys on suklaasta, enintään 8,5 litraa 100 kiloa kohti. Alkoholi- ja alkoholi-juomaverosta annetun lain 8 § sisältää edellä mainitun verodirektiivin mukaiset verotto-muussäännökset. Maassa valmistettujen tuot-teiden osalta verottomuus on meillä valvon-nallisista syistä toteutettu siten, että veroton-ta alkoholia voidaan pääsääntöisesti myydä vain alkoholilaissa tarkoitettuna niin sanottu-na erityismyyntinä, joka edellyttää alkoholin ostajalta tuotevalvontakeskuksen myöntämää alkoholin käyttö lupaa. Alkoholilaissa erityis-myyntistä säädetään 17 §:ssä. Alkoholivero-tuksen uudistuksen yhteydessä alkoholilain säännöksiä muutettiin siten, että erityis-myyntillä tarkoitetaan vain sellaista tukku-myyntiportaassa tapahtuvan alkoholin myyn-tiä, jossa alkoholia voidaan alkoholi- ja al-koholijuomaverolain nojalla myydä verotta.

Siten erityismyyntinä voidaan myydä alkoholia muun muassa lääkelaissa (395/87) tarkoitettujen lääkkeiden valmistukseen. Lääkelaki puolestaan sisältää edellä mainitun lääkedirektiivin kansallista täytäntöönpanoa koskevat säännökset.

Edellä mainittujen säännösten nojalla verotonta on sellainen alkoholi, joka käytetään lääkelaissa tarkoitettujen tuotteiden valmistukseen. Verotonta on myös sellainen alkoholi, joka sisältyy maahan tuotaviin lääkelaissa tarkoitettuihin tuotteisiin. Sen sijaan muihin nautittavaksi tarkoitettuihin tuotteisiin sisältyvä alkoholi on etikkaa lukuun ottamatta veronalaista, jos tuotteessa on alkoholia yli viisi litraa 100 kiloa kohti. Veronalaista tulisi näin ollen olla myös sellainen alkoholi, joka käytetään nautittavaksi tarkoitettujen luontaistuotteisiin kuuluvien erityisvalmisteiden valmistukseen tai joka sisältyy tällaisiin tuotteisiin, mikäli kysymyksessä oleva erityisvalmiste ei ole lääkelaissa tarkoitettu lääke tai rohdosvalmiste.

Erityisvalmiste on elintarvikelain alainen valmiste, joka on määritelty erityisvalmistasetuksessa (349/89). Sen mukaan erityisvalmisteella tarkoitetaan ihmisten nautittavaksi tarkoitettua tuotetta, jota ei kuitenkaan pidetä tavanomaisena elintarvikkeena.

Suomessa eräät ihmisravinnoksi tarkoitettut erityisvalmisteet sisältävät alkoholia 10–60 tilavuusprosenttia. Tuotteet sisältävät muun muassa erilaisia yrttejä vesi-alkoholiliuoksessa. Alkoholia tuotteissa käytetään sen vuoksi, että alkoholi uuttaa yrteistä kaikki vaikuttavat, rasvaliukoiset aineet veden liuotuksessa vesiliukoiset aineet. Lisäksi alkoholi toimii luonnollisena säilöntäaineena ja edesauttaa vaikuttavien aineiden imeytymistä elimistössä. Tuotteita ei käytetä varsinaisten alkoholijuomien tapaan vaan tipoitain joko sellaisenaan taikka veteen sekoitettuna.

Mikäli tällaiselle alkoholilla sisältävälle erityisvalmisteelle saadaan lääkelain mukainen myyntilupa lääkkeenä tai rohdosvalmisteena, sen valmistamiseen voidaan hankkia verotonta alkoholia alkoholi- ja alkoholijuomaveroista annetun lain 8 §:n sekä alkoholilain 17 §:n nojalla. Valmisteelle, jolle halutaan ilmoittaa terapeuttinen, lääkkeellinen käyttö tarkoitus, on haettava myyntilupa lääkkeenä taikka rohdosvalmisteena. Lääkelain mukaan lääkkeitä ja rohdosvalmisteita voi valmistaa Suomessa vain lääketehdas. Lisäksi edellytetään, että valmistaja kykenee joko tieteellisin testein tai rohdosvalmisteen osalta kirjal-

lisuusviittauksin taikka vastaavalla tavalla todistamaan tuotteen vaikuttavat ominaisuudet. Valtaosa Suomessa valmistetuista erityisvalmisteista valmistetaan pienissä tuotantolaitoksissa, eivätkä valmistajat kykene täyttämään lääkkeille tai rohdosvalmisteille asetettuja korkeita valmistus- ja laatuvaatimuksia. Koska valmisteille ei pystytäkään hankkimaan myyntilupaa lääkkeenä tai rohdosvalmisteena, niiden valmistamiseen tulisi hankkia verollista alkoholia.

Suomessa erilaisten yrttiutteen valmistaminen on voimakkaasti kehittynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana. Valmisteita on markkinoilla useita satoja. Yrttiuteteollisuuden kasvun myötä yrttien viljely, keräys ja jatkojalostus ovat yleistyneet ja tuoneet varsinkin maaseudulle lisää työpaikkoja. Kaiken kaikkiaan yrttiutteen ja muita erityisvalmisteita valmistavan alan välitön työllistävä vaikutus on noin 5 000 työpaikkaa.

Ennen Suomen EU-jäsenyyttä voimassa olleen alkoholijuomaverolain (532/94) ja alkoholilain (459/68) nojalla erityisvalmisteita jalostava kotimainen teollisuus pystyi hankkimaan käyttöönsä alkoholia verottomaan hintaan alkoholilain erityismyyntiä koskevien säännösten nojalla. Säännösten muuttumisen vuoksi erityisvalmisteiden valmistamiseen tulisi nyt hankkia alkoholia, josta on suoritettava alkoholiveroa 300 markkaa litralta puhdasta alkoholia. Tämän seurauksena alkoholin hankintakustannukset nousisivat kolmekymmenkertaisiksi ja sitä kautta pienten, 10–50 millilitran yrttiutepullojen ja muiden alkoholia sisältävien erityisvalmisteiden hinnat kolminkertaisiksi, mikä puolestaan romahduttaisi tuotteiden kysynnän Suomessa. Vientiin menevien erityisvalmisteiden valmistukseen käytettävän alkoholin tulisi olla niin ikään verollista, mikä tyrehdyttäisi tuotteiden korkean hinnan vuoksi niiden kysynnän myös ulkomailla.

Muissa maissa kasviaalkuperää olevien luontaistuotteiden sisältämän alkoholin verotuskäytäntö vaihtelee. Saksassa alkoholia sisältävät yrttiutetuotteet katsotaan lääkkeiksi, jolloin niiden sisältämä alkoholi on verotonta. Tällaisilla tuotteilla on väliaikainen myyntilupa rohdosvalmisteena niin kauan kunnes viranomaiset ovat arvioineet valmisteiden tehon ja turvallisuuden. Mikäli valmistaja tai maahantuoja peruuttaa tuotteella olevan myyntiluvan vuoden 1995 loppuun mennessä, rohdosvalmiste voi olla myynnissä vuoden 2004 loppuun saakka,

jolloin sen valmistukseen voidaan sanottuun ajankohtaan saakka käyttää verotonta alkoholia.

Englannissa sellaisia alkoholia sisältäviä yrttituotteita, joita ei ole rekisteröity lääkkeiksi, pidetään alkoholi- ja alkoholijuomaverotuksessa kuitenkin lääkkeinä, jolloin niiden valmistukseen voidaan hankkia verotonta alkoholia. Hollannissa tällaiset yrttituotteet katsotaan joko lääkkeiksi taikka lääkkeiden ainesosiksi (kantauutteeksi), jolloin niiden valmistamiseen voi niin ikään hankkia verotonta alkoholia.

2. Ehdotetut muutokset

Suomen tärkeimmissä kilpailijamaissa luontaistuotealalla alkoholipitoiset erityisvalmisteet sisältävät verottamatonta alkoholia. Kilpailuvääristymien estämiseksi Euroopan yhteisöjen komission alaisessa valmisteverokomiteassa on otettu kanta, jonka mukaan yhdessä jäsenvaltiossa tietyllä luontaistuotteelle myönnetty lääkkeen status tulisi hyväksyä verotusmielessä myös muissa jäsenvaltioissa. Jotta Suomen verotuskäytäntö vastaisi kilpailijamaiden tilannetta, esitetään, että alkoholi- ja alkoholijuomaverosta vapautettaisiin sellainen alkoholi, joka käytetään alkoholipitoisten erityisvalmisteiden valmistukseen. Verottomuutta puoltaisi myös se, että tällaisia tuotteita ei ole tarkoitettu nautittavaksi alkoholijuomien tapaan vaan tiipoittain. Varsinaisiin alkoholijuomiin verrattuna tuotteet ovat alkoholimääräänsä nähden varsin kalliita, eikä niitä hankita niiden sisältämän alkoholin vuoksi kuten varsinaisia alkoholijuomia. Tuotteet ovat erilaisten niihin sisältyvien yrttien vuoksi erittäin voimakkaan makuisia, eivätkä senkään vuoksi sovellu juotaviksi kuten alkoholijuomat.

Vapautus koskisi sellaisia valmisteita, jotka katsotaan erityisvalmisteasetuksen (349/89) 1 §:ssä tarkoitetuiksi erityisvalmisteiksi. Käytännössä verottomuus koskisi eräitä alkoholia sisältäviä fytoterapeuttisia (se on kasveja ja yrttejä sisältäviä) tuotteita, lesitiini- ja rasvahappovalmisteita sekä joitakin mehiläistuotteita. Tasavertaisuuden vuoksi verosta esitetään vapautettavaksi myös sellainen alkoholi, joka sisältyy vastaaviin maahan tuotaviin tuotteisiin.

Käytännössä verottomuuden toteuttaminen edellyttää kahden lain muuttamista. Alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 8 §:n nojalla verottomia ovat tuotteet, jotka toimitetaan alkoholilaissa tarkoitettuun erityismyyntiin. Siten maassa valmistettujen tuotteiden osalta verottomuus toteutettaisiin lisäämällä alkoholilain 17 §:ään säännös erityisvalmisteiden valmistukseen käytettävän alkoholin erityismyynnistä. Maahan tuotaviin erityisvalmisteisiin sisältyvän alkoholin verottomuudesta olisi sen sijaan erikseen otettava säännös alkoholi- ja alkoholijuomaverolain 8 §:ään.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Erityisvalmisteiden valmistukseen myydään vuosittain noin 10 000 litraa väkiviinaa, joka sisältää etyylialkoholia 96 tilavuusprosenttia. Maahan tuotaviin erityisvalmisteisiin väkiviinaa arvioidaan sisältyvän noin 5 000 litraa. Toteutuessaan esitys vaikuttaisi siten, että valtiolta jäisi saamatta arviolta 4,5 miljoonan markan alkoholiverotulot vuosittain. Esitys ei kuitenkaan aiheuta muutosta vuosittaiseen alkoholijuomaveron tuottoarvioon sen vuoksi, että kysymyksessä olevaa alkoholia ei ole otettu huomioon veron tuottoa laskettaessa.

Esityksen johdosta alkoholia sisältävien erityisvalmisteiden hinnat pysyisivät samalla tasolla kuin ennen nykyisen alkoholi- ja alkoholijuomaverolain voimaantuloa.

4. Asian valmistelu

Ehdotus on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

5. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alkoholi- ja alkoholijuomaverosta 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1471/94) 8 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohta, sekä
lisätään 8 §:n 1 momenttiin uusi 7 kohta seuraavasti:

Verottomuus

8 §

Verottomia ovat, sen lisäksi mitä valmiste-
 verotuslaissa säädetään:

5) tuotteet, jotka sisältyvät lääkelaisa
 (395/87) tarkoitettuihin lääkkeisiin;

6) tuotteet, jotka sisältyvät sellaisiin elin-
 tarvikkeisiin, joiden alkoholipitoisuus on

enintään 8,5 litraa puhdasta alkoholia 100
 kilossa suklaata tai 5 litraa puhdasta alkoho-
 lia 100 kilossa muuta elintarviketta; sekä

7) tuotteet, jotka sisältyvät erityisvalmis-
 teasetuksessa (349/89) tarkoitettuihin eri-
 tyisvalmisteisiin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 199 .

2.

Laki**alkoholilain 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 8 päivänä joulukuuta 1994 annetun alkoholilain (1143/94) 17 §:n 1 momenttiin,
 sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1994 annetussa laissa (1477/94), uusi näin kuu-
 luva 4 a kohta:

17 §

Erytismyynti ja käyttölupa

Se, joka harjoittaa väkiviinan ja alkoholi-
 juoman tukkumyyntiä, saa myydä erityis-
 myyntinä väkiviinaa tai alkoholijuomaa:

4 a) erityisvalmisteasetuksessa (349/89)

tarkoitettujen erityisvalmisteiden valmistuk-
 seen;

Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 199 .

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Arja Aho*

1.

Laki

alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alkoholi- ja alkoholijuomaverosta 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain
 (1471/94) 8 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohta, sekä
lisätään 8 §:n 1 momenttiin uusi 7 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Verottomuus

8 §

Verottomia ovat, sen lisäksi mitä valmiste-
 verotuslaissa säädetään:

5) tuotteet, jotka sisältyvät lääkelaisissa
 (395/87) tarkoitettuihin lääkkeisiin; *sekä*

6) tuotteet, jotka sisältyvät sellaisiin elin-
 tarvikkeisiin, joiden alkoholipitoisuus on
 enintään 8,5 litraa puhdasta alkoholia 100
 kilossa suklaata tai 5 litraa puhdasta alkoho-
 lia 100 kilossa muuta elintarviketta.

5) tuotteet, jotka sisältyvät lääkelaisissa
 (395/87) tarkoitettuihin lääkkeisiin;

6) tuotteet, jotka sisältyvät sellaisiin elin-
 tarvikkeisiin, joiden alkoholipitoisuus on
 enintään 8,5 litraa puhdasta alkoholia 100
 kilossa suklaata tai 5 litraa puhdasta alkoho-
 lia 100 kilossa muuta elintarviketta; *sekä*

7) tuotteet, jotka sisältyvät erityisvalmis-
 teasetuksessa (349/89) tarkoitettuihin erityis-
 valmisteisiin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 199 .

